

Slachtoffers en Justitie

Wetboek van Strafvordering, Rechten van het slachtoffer

Artikel 51a

1. Als slachtoffer wordt aangemerkt degene die als rechtstreeks gevolg van een strafbaar feit vermogensschade of ander nadeel heeft ondervonden. Met het slachtoffer wordt gelijkgesteld de rechtspersoon die als rechtstreeks gevolg van een strafbaar feit vermogensschade of ander nadeel heeft ondervonden.
2. De officier van justitie draagt zorg voor een correcte bejegening van het slachtoffer.
3. Aan het slachtoffer dat daarom verzoekt, wordt door de politie en de officier van justitie mededeling gedaan van de aanvang en voortgang in de zaak tegen de verdachte. In het bijzonder wordt ten minste door de politie schriftelijk mededeling gedaan van het afzien van opsporing of het inzenden van een proces-verbaal tegen een verdachte. De officier van justitie doet schriftelijk mededeling van de aanvang en de voortzetting van de vervolging, van de datum en het tijdstip van de terechtzitting en van de einduitspraak in de strafzaak tegen de verdachte. In daartoe aangewezen gevallen en in ieder geval indien sprake is van een misdrijf als bedoeld in artikel 51c, vierde lid, doet hij desgevraagd tevens mededeling van de invrijheidstelling van de verdachte of veroordeelde.
4. Op verzoek van het slachtoffer wordt tevens mededeling gedaan van de mogelijkheden volgens welke hij schadevergoeding kan verkrijgen.

Inhoud

1	U staat er niet alleen voor	3
2	Rechten van slachtoffers in het strafproces	4
3	De fasen in het strafproces	6
	Fase 1 - Aangifte of melding	6
	Fase 2 - Onderzoek door de politie	7
	Fase 3 - Vervolging door het Openbaar Ministerie	8
	Fase 4 - De zitting	11
	Fase 5 - Hoger beroep en cassatie	14
	Fase 6 - Het uitvoeren van de straf	16
4	Hulp voor slachtoffers in het strafproces	19
5	Meer informatie	21

1. U staat er niet alleen voor

Diefstal, geweld, beroving, woninginbraak of een verkeersongeval. U leest erover in de krant, maar het kan u ook zelf overkomen. Bent u slachtoffer of nabestaande, dan staat u er niet alleen voor. Slachtofferhulp Nederland is er speciaal voor slachtoffers van een misdrijf of een verkeersongeluk. De medewerkers van Slachtofferhulp Nederland bieden gratis emotionele ondersteuning en praktische en juridische hulp. De politie en het Openbaar Ministerie (OM) houden rekening met uw belangen als slachtoffer in het strafproces. In deze folder staat wat uw rechten als slachtoffer of nabestaande in een strafproces zijn, hoe een strafproces werkt en welke hulp beschikbaar is. Nabestaanden hebben in de meeste gevallen dezelfde rechten als slachtoffers.

Definitie slachtoffer

Een slachtoffer is iemand die vermogensschade of ander nadeel heeft ondervonden als direct gevolg van een strafbaar feit. Onder bepaalde omstandigheden kan ook een rechtspersoon (bijvoorbeeld een stichting of een onderneming) slachtoffer zijn.

Definitie nabestaande

De wet definieert als nabestaande: de echtgenoot, geregistreerd partner of levensgezel, bloedverwanten in de rechte lijn in de eerste graad (kinderen en ouders) of bloedverwanten in de zijlijn in de tweede graad (broers en zussen) en, in een aantal specifiek beschreven gevallen, ook de erfgenamen.

U hebt rechten

De politie, de officier van justitie van het Openbaar Ministerie en de rechter hebben op grond van de wet de plicht om u als slachtoffer met respect te behandelen en rekening te houden met uw belangen. Daarnaast hebt u als slachtoffer in het strafproces bepaalde rechten. Sommige rechten gelden voor alle slachtoffers, zoals het recht op informatie. Andere rechten, zoals het spreekrecht, gelden alleen voor slachtoffers van bepaalde delicten.

Ook nabestaanden hebben recht op een respectvolle behandeling en recht op informatie over de strafzaak. In sommige gevallen wijken de rechten van nabestaanden af van de rechten van slachtoffers. Slachtofferhulp Nederland kan u informeren over de rechten die u heeft.

Welke rechten u hebt, is bovendien afhankelijk van de fase van het strafproces. Dat wordt in hoofdstuk 3 verder uitgelegd. Daarin staat ook met wie u in het strafproces te maken krijgt.

2. Rechten van slachtoffers in het strafproces

Alle slachtoffers hebben recht op een correcte bejegening, informatie en schadeverhaal.

Correcte bejegening

De politie, de officier van justitie van het Openbaar Ministerie en de rechter moeten u als slachtoffer met respect behandelen en rekening houden met uw belangen.

Informatie

U hebt als slachtoffer recht op informatie. U moet kunnen weten wat uw rechten zijn en hoe het met uw zaak staat. De politie en de officier van justitie vragen u of u informatie wilt. Als u aangeeft informatie te willen ontvangen, dan krijgt u bericht over het verloop van uw zaak.

Schadeverhaal

Veel mensen die slachtoffer worden van een strafbaar feit lijden schade. Die schade kan materieel zijn, maar ook immaterieel. Materiële schade is schade die direct in geld is uit te drukken. Bijvoorbeeld een kapotte bril of inkomsten die u bent misgelopen. Nabestaanden kunnen bijvoorbeeld begrafenis kosten verhalen. Immateriële schade (smartengeld) is schade die niet meteen zichtbaar of tastbaar is. Bijvoorbeeld aantasting van uw goede naam of verdriet. Binnen het strafproces kunt u op verschillende momenten uw schade verhalen. Hoofdstuk 3 beschrijft de fasen van het strafproces en per fase leest u hoe u uw schade kunt verhalen.

Naast bovenstaande rechten hebben slachtoffers, in bepaalde in de wet omschreven gevallen, recht op:

Inzage in het dossier en het toevoegen van stukken aan het dossier

Wanneer u het dossier in uw zaak wilt inzien, kunt u de officier van justitie van het OM verzoeken om kennis te nemen van de processtukken. Ook kunt u zelf de officier van justitie verzoeken om stukken toe te voegen aan het dossier, zoals bijvoorbeeld een schriftelijke slachtofferverklaring. De officier van justitie kan echter in het belang van het onderzoek het inzien van bepaalde stukken weigeren.

Rechtsbijstand en tolk

U mag zich tijdens de terechtzitting laten bijstaan door een advocaat. Wanneer u de Nederlandse taal niet voldoende begrijpt, mag u een tolk meebrengen naar de zitting. U mag ook aan het Openbaar Ministerie vragen om voor u een tolk in te schakelen.

Spreekrecht

Slachtoffers van ernstige geweldsmisdrijven of nabestaanden mogen tijdens de zitting vertellen wat de gevolgen van het misdrijf zijn geweest op hun leven.

Uitkering Schadefonds Geweldsmisdrijven

Slachtoffers van een misdrijf met ernstig letsel als gevolg kunnen een eenmalige uitkering krijgen van het Schadefonds Geweldsmisdrijven.

rechten en de medewerkers kunnen u helpen met allerlei praktische en juridische zaken, zoals het verhalen van uw schade of het invullen van papieren. Ook als u alleen maar wilt praten over wat u is overkomen kunt u er terecht. Deze hulp is kosteloos. Slachtofferhulp Nederland is tijdens kantoor tijden te bereiken via: 0900-0101 (lokaal tarief). U kunt ook via de website www.slachtofferhulp.nl om hulp vragen.

Fase 2 - Onderzoek door de politie

De politie kijkt of er voldoende aanknopingspunten zijn om onderzoek te doen in uw zaak. Is dat het geval, dan gaat zij op zoek naar een verdachte. Als de politie een verdachte aanhoudt en concludeert dat zij voldoende bewijs heeft, legt zij de zaak voor aan de officier van justitie van het Openbaar Ministerie. De officier van justitie geeft leiding aan het opsporingsonderzoek en bepaalt wat er met een zaak moet gebeuren. Als de politie geen onderzoek kan doen of als de politie geen verdachte vindt, blijft uw aangifte in het politiesysteem staan. Vindt de politie later toch een verdachte, dan wordt u daarover geïnformeerd.

Verdachte of dader

Tijdens het onderzoek door de politie en de vervolging door het Openbaar Ministerie spreken we altijd van een verdachte. Pas als de rechter iemand heeft veroordeeld, wordt de verdachte aangeduid als veroordeelde of dader.

Opsporing en vervolging

Hoewel u als slachtoffer een procesdeelnemer bent met eigen rechten, bent u in strafzaken geen officiële partij in het strafproces. In Nederland is het Openbaar Ministerie (OM) verantwoordelijk voor de opsporing en vervolging van strafbare feiten. Dat betekent dat het OM leiding geeft aan het onderzoek van de politie. Het OM beslist ook of de zaak aan een rechter moet worden voorgelegd en moet daarbij rekening houden met uw belangen.

Informatie

Als u aangifte hebt gedaan van een strafbaar feit, moet de politie u informeren over de voortgang van het onderzoek. De politie vraagt u of u deze informatie wilt ontvangen. De politie informeert u of uw dossier naar het OM wordt gestuurd of dat uw zaak niet verder wordt onderzocht. Als u slachtoffer bent van een 'spreekrechtwaardig' delict (zie hierna, fase 4: spreekrecht) dan informeert de politie u ook als de verdachte in uw zaak

tijdens deze fase niet meer gevangen blijft.

Schade

De politie vraagt of u schade hebt geleden. Als u schade hebt geleden, moet u zo goed mogelijk aangeven om welke schade het precies gaat. De politie kan bemiddelen tussen het slachtoffer en de dader. De politie doet dit alleen in eenvoudige zaken waarin weinig schade is.

Slachtofferloket

De politie, Slachtofferhulp Nederland en het Openbaar Ministerie hebben een slachtofferloket ingericht. Daar kunt u meer te weten komen over uw strafzaak en uw rechten. Meer informatie staat op www.slachtofferloket.nl

Verplichte bloedtest verdachte	In sommige gevallen wordt een verdachte kort na zijn aanhouding verplicht een onderzoek te ondergaan om te kijken of hij besmettelijke of seksueel overdraagbare ziekten heeft. Het kan voor u als slachtoffer belangrijk zijn om dat te weten. De politie kan u hierover meer vertellen.
---------------------------------------	---

In beslag genomen spullen	Soms neemt de politie spullen van u als slachtoffer in beslag, bijvoorbeeld als bewijsmateriaal. De officier van justitie beslist uiteindelijk wat er met die spullen gebeurt. U kunt contact opnemen met het slachtofferloket om te informeren of er al een beslissing is genomen over uw spullen. Als u de spullen terugwilt, kunt u een schriftelijk verzoek indienen bij de officier van justitie.
----------------------------------	--

Fase 3 - Vervolg door het Openbaar Ministerie (OM)

Als de politie een verdachte heeft aangehouden, stuurt zij de zaak naar de officier van justitie.

De officier van justitie kan verschillende beslissingen nemen in een zaak:

- *seponeren*: de officier van justitie neemt de zaak niet in behandeling, omdat er bijvoorbeeld onvoldoende bewijs is. Hij stelt dan geen vervolging in. De officier van justitie kan ook seponeren onder voorwaarden. Eén van die voorwaarden is bijvoorbeeld het betalen van de geleden schade. Als de verdachte de schade betaalt, wordt hij niet verder vervolgd.
- *transactie en strafbeschikking*: de officier van justitie kan besluiten de zaak zelf af te handelen. Hij maakt met de verdachte een afspraak (transactie) of legt zelf een straf (strafbeschikking) op. Onderdeel van die straf kan zijn

dat de verdachte de schade van het slachtoffer moet vergoeden. Werkt de verdachte niet mee of gaat hij niet akkoord dan is het uiteindelijk de rechter die de straf bepaalt.

- *naar de rechter/dagvaarden*: de officier van justitie kan ook direct besluiten de zaak voor te leggen aan de rechter. Hij doet dit door de verdachte een dagvaarding toe te sturen.

Informatie

Zodra het Openbaar Ministerie uw zaak in behandeling neemt, ontvangt u een brief met een formulier. Op dit formulier kunt u aangeven of u op de hoogte wilt worden gehouden van de voortgang van de zaak. Het is belangrijk dat u het formulier volledig ingevuld terugstuurt aan het OM. Doet u dit niet, dan ontvangt u verder geen informatie meer.

Als u slachtoffer bent geworden van een ernstig misdrijf is het mogelijk een gesprek aan te vragen met de officier van justitie.

Als u bepaalde documenten uit uw dossier wilt inzien, kunt u dat aan de officier van justitie vragen. Wilt u een kopie krijgen van die stukken dan zijn daar kosten aan verbonden, behalve als u de stukken nodig heeft voor de onderbouwing van uw verzoek tot schadevergoeding.

U kunt als slachtoffer ook aan de officier van justitie vragen om bepaalde documenten aan het dossier toe te voegen. De officier van justitie kan inzage in het dossier of het toevoegen van stukken weigeren. Hiervan krijgt u schriftelijk bericht. Tegen deze beslissing kunt u bezwaar maken bij de rechtbank. Bij alles wat hierboven staat beschreven, kan Slachtofferhulp Nederland u helpen.

Klachtrecht tegen beslissing officier

De officier van justitie kan besluiten uw zaak niet in behandeling te nemen (seponeren), bijvoorbeeld als er niet voldoende bewijs is. U krijgt daarvan schriftelijk bericht. In een enkel geval informeert de officier van justitie u in persoon over zijn beslissing. U heeft de mogelijkheid om tegen deze beslissing bezwaar te maken bij het gerechtshof.

Rechtbank, gerechtshof, Hoge Raad der Nederlanden

In Nederland bestaan verschillende gerechten. Alle zaken komen eerst bij een rechtbank. Wanneer de officier van justitie of de verdachte het niet eens is met een uitspraak van een rechter, kan die in hoger beroep gaan. De zaak komt dan terecht bij een gerechtshof. De rechters van een gerechtshof

worden raadsheren genoemd (ook de vrouwen!) Zij kijken nog een keer opnieuw naar de zaak. De hoogste rechter in Nederland is de Hoge Raad. Hij kijkt niet nog een keer naar de feiten van een zaak, maar alleen of de regels en het recht goed zijn toegepast.

Schadeverhaal via het Openbaar Ministerie

Als de officier van justitie de zaak zelf afhandelt, moet hij rekening houden met de schade die u hebt geleden. Van het Openbaar Ministerie krijgt u een schadeopgaveformulier. Daarop kunt u aangeven welke schade u hebt geleden en hoe groot die schade in geld is uitgedrukt. U moet kunnen bewijzen dat u de schade die u opgeeft ook echt hebt geleden. Dat kunt u bijvoorbeeld doen met aankoopbonnen. Als u die niet heeft en de zaak wordt door het Openbaar Ministerie afgedaan, beoordeelt het Openbaar Ministerie aan de hand van vaste schadebedragen de mate waarin hij de hoogte van het schadebedrag ondersteunt.

Alleen met behulp van het schadeopgaveformulier kan het Openbaar Ministerie vaststellen wat de hoogte van de geleden schade is en of de schade op de verdachte kan worden verhaald. Slachtofferhulp Nederland kan u helpen met het invullen. Op de website www.om.nl vindt u een voorbeeld van dit schadeformulier. De officier van justitie kan aan de verdachte vragen om u een schadevergoeding te betalen, maar hij kan dat ook verplichten. Hij kan bijvoorbeeld tegen de verdachte zeggen dat hij de zaak niet verder vervolgt, mits de verdachte uw schade betaalt.

Schadeverhaal via de rechter

Als de officier van de justitie de zaak aan de rechter voorlegt, kijkt de rechter naar uw verzoek tot schadevergoeding. U verhaalt uw schade dan via de rechter. Het door u ingevulde schadeopgaveformulier geldt daarbij als vertrekpunt. Hoe deze procedure verloopt, wordt hierna beschreven bij fase 4.

Als het niet komt tot een veroordeling of uw schade wordt door de rechter niet toegewezen, heeft u het recht om de door u geleden schade te verhalen via een civiele procedure bij de burgerlijke rechter. Slachtofferhulp Nederland kan u hierover meer vertellen.

Schade en fondsen

Als u meer informatie of hulp wilt bij het verhalen van schade, kunt u kosteloos terecht bij Slachtofferhulp Nederland. In veel gevallen is de juridische ondersteuning van Slachtofferhulp Nederland voldoende. U kunt echter ook terecht bij een advocaat.

Als u slachtoffer bent van een geweldsdelict en letsel hebt opgelopen, kunt u een beroep doen op een uitkering van het Schadefonds Geweldsmisdrijven. Ook nabestaanden kunnen in een aantal gevallen in aanmerking komen voor een dergelijke uitkering. Als u slachtoffer bent van een verkeersongeval en schade hebt opgelopen, kunt u een beroep doen op een uitkering van het Waarborgfonds Motorverkeer (www.wbf.nl). Slachtofferhulp Nederland kan u hierbij helpen. Meer informatie over deze fondsen staat in hoofdstuk 4.

Fase 4 – De zitting

De strafrechter van de rechtbank beoordeelt als eerste de zaak. Hij doet een uitspraak over het bewijs en over de straf. In eenvoudige strafzaken zit er één rechter, een politierechter. Als het gaat om zware of ingewikkelde zaken, behandelen drie rechters de zaak. We spreken dan van een meervoudige kamer.

Informatie

Het OM stuurt u een brief waarin staat wanneer en waar de behandeling van de strafzaak plaatsvindt. U bent niet verplicht naar de zitting te komen. Een medewerker van Slachtofferhulp Nederland kan met u mee gaan naar de zitting. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het slachtofferloket.

Slachtoffer als getuige

Een slachtoffer kan worden opgeroepen als getuige. Getuigen zijn in beginsel verplicht om naar de strafzitting te komen en daar een verklaring af te leggen. Meer informatie hierover vindt u in de folder U bent getuige in een strafproces (www.rechtspraak.nl).

Confrontatie met verdachte

De zittingen zijn openbaar, behalve als de verdachte minderjarig is. Er kan publiek aanwezig zijn en pers. Ook de verdachte en diens familie kunnen aanwezig zijn. De gerechten beschikken over de mogelijkheid voor

slachtoffers om in een aparte ruimte te wachten op de behandeling van hun zaak. Maar soms komt u de verdachte of zijn familie toch tegen. Een medewerker van Slachtofferhulp Nederland kan, als u dat prettig vindt, met u mee gaan naar de zitting.

Tijdens de zitting krijgt u als slachtoffer meestal een plaats op de publieke tribune. Als u heeft aangegeven gebruik te maken van het spreekrecht, als u een schriftelijke slachtofferverklaring heeft ingediend of als u zich heeft gevoegd in het strafproces dan kan u worden gevraagd om vooraan in de rechtszaal plaats te nemen (zie voor een nadere toelichting Schade verhalen tijdens de zitting). De verdachte zit vooraan in de zaal, recht tegenover de rechter.

Op de websites van Slachtofferhulp Nederland (www.slachtofferhulp.nl) en van de Rechtspraak (www.rechtspraak.nl) vindt u meer informatie over het verloop van een zitting.

U kunt daar ook een filmpje bekijken over wat er tijdens een zitting precies gebeurt.

Tolk

Als u niet goed Nederlands spreekt of begrijpt, kunt u ruim voor de zittingsdatum de officier van justitie of de rechter om een tolk vragen. Het Openbaar Ministerie regelt een tolk voor u en zorgt voor de betaling. U kunt eventueel ook zelf een familielid of een bekende laten tolken.

Schade verhalen tijdens de zitting

Het Openbaar Ministerie heeft u een schadeopgaveformulier gestuurd waarmee u uw schade kunt verhalen. Met dat formulier voegt u zich als benadeelde partij in het strafproces. Voegen betekent dus dat u tijdens het strafproces uw schade claimt.

Als u het formulier niet (op tijd) heeft ingevuld en teruggestuurd, kunt u op de zitting zelf vertellen dat u schadevergoeding wilt krijgen. U moet dat voor of meteen aan het begin van de zitting melden bij de gerechtsbode. Beter is het om het formulier zo snel mogelijk bij het Openbaar Ministerie in te dienen. De officier van justitie kan dan de schade goed beoordelen en de rechter krijgt zo ook de tijd om naar uw schade te kijken.

Op de zitting kan de rechter u vragen om uw schadeposten toe te lichten. Op basis van het dossier, de verklaring van de verdachte, uw toelichting en het verhaal van de officier bepaalt de rechter vervolgens of de dader aan u

een vergoeding moet betalen. In de uitspraak van de rechter (het vonnis) staat of de verdachte uw schade moet vergoeden.

Is de verdachte jonger dan 14 jaar, dan kunt u via dezelfde procedure de ouders van de verdachte aanspreken.

Spreekrecht

Slachtoffers van ernstige delicten of nabestaanden hebben spreekrecht. Dat betekent dat u mondeling tijdens de zitting kunt vertellen wat de gevolgen van het misdrijf zijn of zijn geweest op uw leven. Ook minderjarige slachtoffers kunnen een verklaring afleggen.

Als u wilt spreken tijdens de zitting is het belangrijk dat u zich goed voorbereidt. Er zijn regels over wat u wel en niet mag zeggen in het kader van het spreekrecht. Verder is het goed als u zich realiseert dat er journalisten in de zaal kunnen zitten en dat de verdachte er ook kan zijn.

Slachtofferhulp Nederland kan u helpen bij de voorbereiding.

Enkele voorbeelden van delicten waarvoor het spreekrecht geldt:

Moord en doodslag	Verkrachting / aanranding
Diefstal met geweld (bijvoorbeeld een overval)	Mensenhandel
Bedreiging	Zware mishandeling
Stalking	Afpersing

Schriftelijke slachtofferverklaring

Wilt u niet spreken op de zitting? Dan kunt u een schriftelijke slachtofferverklaring opstellen en aan het dossier laten toevoegen. Op die manier informeert u de rechters over de gevolgen die het misdrijf voor u heeft of heeft gehad. Slachtofferhulp Nederland kan u helpen bij het opstellen van een dergelijke verklaring.

Meer informatie over het opstellen van een slachtofferverklaring en het spreekrecht vindt u in de folder Schriftelijke slachtofferverklaring en spreekrecht (www.slachtofferhulp.nl)

Juridische hulp

U hebt als slachtoffer in het strafproces over het algemeen geen advocaat nodig. U mag echter wel een advocaat inschakelen om u tijdens de zitting te laten bijstaan. Heeft u veel schade geleden en is het moeilijk om die schade

goed uit te leggen? Dan is het wel verstandig om dit met een advocaat te bespreken. Het inschakelen van een advocaat kost wel geld. Voor slachtoffers van ernstige gewelds- en zedenmisdrijven is echter de rechtsbijstand van een advocaat gratis. Voor slachtoffers van andere delicten is de vraag of zij in aanmerking komen voor gesubsidieerde rechtsbijstand afhankelijk van het inkomen en vermogen van het slachtoffer.

De Raad voor Rechtsbijstand toetst of u in aanmerking komt voor kosteloze rechtsbijstand. Meer informatie kunt u krijgen bij het Juridisch loket (www.hetj.nl) bij u in de buurt, bij de Raad voor Rechtsbijstand (www.rvr.org) of bij Slachtofferhulp Nederland (www.slachtofferhulp.nl).

Juridisch loket

U kunt terecht bij het Juridisch loket voor informatie en advies als u met een juridische vraag of probleem zit. Het Juridisch loket kan ook voor u bekijken of u in aanmerking komt voor gesubsidieerde rechtsbijstand.

Fase 5 – Hoger beroep en cassatie

De rechter kan in een strafzaak tot verschillende beslissingen komen. Soms wordt een verdachte niet veroordeeld omdat de rechter oordeelt dat er te weinig bewijs is. De verdachte wordt dan vrijgesproken. Maar er zijn ook nog andere beslissingen mogelijk die niet tot een veroordeling van de verdachte leiden. In die gevallen kan door de rechter aan de benadeelde partij ook geen schadevergoeding worden toegekend.

Is de verdachte of de officier van justitie het niet eens met de beslissing van de rechter, dan kan hij in hoger beroep gaan. U heeft daar als slachtoffer geen invloed op, omdat het OM in het strafproces partij is tegenover de verdachte, en niet het slachtoffer zelf. In hoger beroep gaan betekent dat de rechters (raadsheren) van een gerechtshof de zaak opnieuw in behandeling nemen. In hoger beroep doet de rechter opnieuw een uitspraak over het bewijs en de straf. Als de verdachte of de officier van justitie het ook met die uitspraak niet eens is, kan hij meestal in cassatie gaan bij de Hoge Raad der Nederlanden. De Hoge Raad kijkt alleen naar de juridische vragen van een zaak en niet naar wat er precies is gebeurd.

Informatie

De officier van justitie laat u weten of hoger beroep is ingesteld. Zolang een zaak in hoger beroep is, wordt het vonnis nog niet uitgevoerd. Het duurt meestal enkele maanden tot een jaar voordat het hoger beroep wordt behandeld. De zitting verloopt bij een gerechtshof net zoals bij de rechtbank. Na de behandeling door het gerechtshof, kan de zaak nog terechtkomen bij de Hoge Raad. Het Openbaar Ministerie informeert u of cassatieberoep is ingesteld.

Schade

De rechtbank bepaalt in eerste instantie of u uw schade krijgt vergoed. Als de rechtbank vindt dat uw schade niet helemaal moet worden vergoed, kunt u aan het gerechtshof vragen nog eens naar uw verzoek te kijken. U moet dan het schadeopgaveformulier bij het hoger beroep opnieuw indienen. U kunt niet meer geld vragen dan het bedrag waarom u aanvankelijk heeft verzocht bij de officier van justitie en de rechtbank. De advocaat-generaal (dit is de officier van justitie bij het gerechtshof) schrijft u voor de zitting een brief met de vraag of u uw eerdere vordering in hoger beroep wilt handhaven.

Als er cassatieberoep wordt ingesteld en die cassatie gaat ook over de schadevergoeding die u wilt hebben, hebt u dertig dagen de tijd om met behulp van een advocaat een verweerschrift in te dienen.

Als er **geen** hoger beroep komt tegen de uitspraak, kunt u als benadeelde partij altijd nog zelfstandig in beroep gaan bij de civiele rechter. De civiele rechter wordt ook wel burgerlijk rechter genoemd. Hij oordeelt niet over de straf van de verdachte, maar kijkt alleen naar het bedrag dat u wilt verhalen op de dader.

Spreekrecht

In hoger beroep mag u opnieuw het woord voeren, ook als u dat bij de rechtbank niet hebt gedaan. Als u dat wilt, kunt u dit het beste vooraf met de advocaat-generaal (dit is de officier van justitie van het gerechtshof) bespreken. De advocaat-generaal doet hiervoor opnieuw een aanbod.

Fase 6 – Het uitvoeren van de straf

Als de verdachte of de officier van justitie niet in hoger beroep gaat en geen cassatie instelt of als deze procedures helemaal klaar zijn, wordt een uitspraak van de rechter definitief. Vanaf dat moment kan de straf die de rechter heeft opgelegd ook worden uitgevoerd.

Informatie

Het Openbaar Ministerie informeert slachtoffers over het oordeel van de rechter. Het Openbaar Ministerie vertelt aan de slachtoffers of de rechter bijvoorbeeld een straf heeft opgelegd of bepaalde voorwaarden heeft opgelegd, zoals een straat- of een contactverbod.

Als het gaat om zware misdrijven (de categorie waarbij slachtoffers spreekrecht hebben) en heeft de rechter een gevangenisstraf opgelegd, dan informeert het OM aan de slachtoffers over het verlot van de dader. Ook laat het Openbaar Ministerie weten wanneer de dader vrijkomt uit de gevangenis, TBS-kliniek, of jeugdinrichting.

Als u een afschrift van de uitspraak wilt hebben, moet u daarom vragen bij de griffie (een soort administratie) van de rechtbank of het gerechtshof.

Schade

Als de rechter heeft bepaald dat de dader u een schadevergoeding moet betalen en deze schadevergoeding als maatregel aan de verdachte heeft opgelegd (schadevergoedingsmaatregel) hoeft u niets te doen. Het Centraal Justitieel Incassobureau int het verschuldigde bedrag bij de dader en maakt dit bedrag meteen naar u over. U krijgt dan een brief van Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB). Daarin staat informatie over hoe u uw geld krijgt. In sommige gevallen keert het CJIB de schadevergoedingsmaatregel uit, ook als de dader nog niet (volledig) heeft betaald (voorschotregeling).

De rechter kan uw schadevergoeding ook toewijzen zonder een schadevergoedingsmaatregel op te leggen. In dat geval kunt u aan de hand van een afschrift van de uitspraak uw schade op de dader verhalen. U kunt daartoe zo nodig een deurwaarder inschakelen. Als u zich als benadeelde partij in het strafproces heeft gevoegd, ontvangt u automatisch een afschrift van de uitspraak. Is dat niet het geval dan kunt u de griffie van de rechtbank of het gerechtshof waar de zaak is behandeld, verzoeken u een afschrift te verstrekken.

Centraal Justitieel Incassobureau

Het Centraal Justitieel Incassobureau int boetes bij snelheidsovertredingen. Daarnaast int het Centraal Justitieel Incassobureau de schadevergoeding die een dader aan een slachtoffer moet betalen als de rechter een schadevergoedingsmaatregel heeft opgelegd. Het CJIB kan maatregelen nemen om betaling af te dwingen, zoals het inzetten van een deurwaarder. Het CJIB informeert u over de voortgang en incassoprocedure via het Slachtoffer Informatiepunt Schadevergoedingsmaatregelen (SIS).

De voorschotregeling

Slachtoffers van gewelds- en zedendelicten kunnen in aanmerking komen voor de voorschotregeling. U krijgt in dat geval acht maanden nadat het vonnis definitief is geworden het (resterende) bedrag van de opgelegde schadevergoedingsmaatregel uitgekeerd door het Centraal Justitieel Incassobureau. Of uw schade onder de voorschotregeling valt, is afhankelijk van een aantal voorwaarden. In ieder geval moet de rechter een schadevergoedingsmaatregel hebben opgelegd. Het Centraal Justitieel Incassobureau blijft daarna proberen om het bedrag te verhalen op de dader.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het Centraal Justitieel Incassobureau, telefoonnummer 0900-75 37 537 of www.cjib.nl.

Bij wie kan ik terecht?**Wat zijn mijn rechten?**

Nb. Niet ieder slachtoffer heeft dezelfde rechten. Medewerkers van de genoemde organisaties kunnen u vertellen van welke rechten u gebruik kunt maken.

Fase 1 Aangifte bij de politie	De politie Slachtofferhulp Nederland	<ul style="list-style-type: none"> - aangifte of melding - informatie over uw rechten - informatie over uw zaak - opvang en ondersteuning - bloedtest bij verdachte
Fase 2 Onderzoek door politie	De politie Slachtofferhulp Nederland Openbaar Ministerie	<ul style="list-style-type: none"> - informatie over uw zaak - schade verhalen - informatie over invrijheidstelling verdachte
Fase 3 Vervolgging door het OM	De politie Openbaar Ministerie Slachtofferhulp Nederland	<ul style="list-style-type: none"> - informatie over uw zaak - schade verhalen - inzage in dossier - stukken toevoegen aan dossier - informatie over invrijheidstelling verdachte - klacht wegens niet vervolgen - gesprek officier van justitie
Fase 4 De zitting	Openbaar Ministerie Slachtofferhulp Nederland	<ul style="list-style-type: none"> - informatie over uw zaak - mondeling toelichten vordering schadevergoeding - spreekrecht / schriftelijke slachtofferverklaring - tolk - bijstand / advocaat
Fase 5 Hoger beroep en cassatie	Openbaar Ministerie Slachtofferhulp Nederland	<p><i>Hoger beroep:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - informatie over uw zaak - mondeling toelichten vordering schadevergoeding - spreekrecht / schriftelijke slachtofferverklaring - tolk - bijstand / advocaat <p><i>Cassatie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - informatie over uw zaak - tolk - bijstand / advocaat
Fase 6 Het uitvoeren v/d straf	Openbaar Ministerie Slachtofferhulp Nederland Centraal Justitiele Incassobureau	<ul style="list-style-type: none"> - informatie over zaak - incasso CJIB - informatie verlof en invrijheidstelling dader
Alle fasen	Slachtofferhulp Nederland Schadefonds Geweldsmisdrijven Slachtoffer in Beeld	<ul style="list-style-type: none"> - hulp - uitkering Schadefonds - slachtoffer-dadergesprek

4. Hulp voor slachtoffers in het strafproces

Als u slachtoffer bent van een zeer ernstig geweldsdelict of u bent nabestaande van een levensdelict dan bieden de politie, het Openbaar Ministerie en Slachtofferhulp Nederland extra hulp. Dit betekent in de meeste gevallen dat u vaste contactpersonen krijgt bij deze organisaties die u gedurende een deel of het hele strafproces begeleiden. Bij de politie is dat een familierechercheur, bij het Openbaar Ministerie een zaakscoördinator en bij Slachtofferhulp Nederland een speciale hulpverlener, de casemanager.

Slachtofferhulp Nederland

Slachtofferhulp Nederland is een landelijke organisatie die ondersteuning geeft op praktisch, juridisch en emotioneel gebied aan mensen die slachtoffer zijn geworden van een misdrijf, een verkeersongeval of calamiteit. Ook als u geen aangifte hebt gedaan, kunt u terecht bij Slachtofferhulp Nederland.

Als u aangifte doet, geeft de politie uw gegevens door aan Slachtofferhulp Nederland, tenzij u daar bezwaar tegen maakt. Een medewerker van de organisatie neemt binnen twee werkdagen contact met u op. U kunt ook zelf contact opnemen via het telefoonnummer 0900-0101 (lokaal tarief). De hulp van Slachtofferhulp Nederland is gratis en er zijn geen wachtlijsten. Voor meer informatie kunt u terecht op www.slachtofferhulp.nl.

Schadefonds Geweldsmisdrijven

Het Schadefonds Geweldsmisdrijven geeft financiële steun aan mensen die slachtoffer zijn geworden van een geweldsmisdrijf met ernstig letsel als gevolg. Bijvoorbeeld een overval, bedreiging met een wapen, mishandeling, verkrachting, maar ook huiselijk geweld, stalking of incest. Het Schadefonds is een onafhankelijke organisatie die wordt gefinancierd door de overheid. Het Schadefonds verstrekt eenmalige uitkeringen, als tegemoetkoming voor geestelijk leed dat slachtoffers is aangedaan (smartengeld) en voor materiële schade als gevolg van letsel, bijvoorbeeld medische kosten en verlies van inkomen.

Om voor een uitkering in aanmerking te komen, moet u voldoen aan een aantal voorwaarden. Kijk daarvoor op www.schadefonds.nl.

Waarborgfonds Motorverkeer

Als u slachtoffer bent van een verkeersongeval en schade hebt opgelopen, kunt u een beroep doen op een uitkering van het Waarborgfonds Motorverkeer. Slachtofferhulp Nederland kan u hierbij helpen. Meer informatie over het Waarborgfonds Motorverkeer op www.wbf.nl

Slachtoffer in Beeld

Als u net slachtoffer bent geworden van een strafbaar feit, hebt u nu waarschijnlijk geen behoefte aan een confrontatie met de dader. Dat gevoel kan na verloop van tijd veranderen. Sommige slachtoffers willen weten hoe de dader eruit ziet, hebben vragen, of willen de dader vertellen wat de gevolgen van het misdrijf voor hen zijn.

Slachtoffer in Beeld is een organisatie die ervoor kan zorgen dat er een contact ontstaat tussen slachtoffers en daders van een strafbaar feit. Een professionele bemiddelaar van Slachtoffer in Beeld begeleidt het proces. De bemiddelaar neemt daarbij een neutrale positie in. Er zijn verschillende manieren waarop een bemiddeling kan plaatsvinden. Het is bijvoorbeeld niet altijd nodig dat dader en slachtoffer elkaar echt ontmoeten. Een contact tussen slachtoffer en dader is altijd vrijwillig. Beide partijen moeten met de bemiddeling akkoord gaan.

Kijk op www.slachtofferinbeeld.nl voor meer informatie.

5. Meer informatie

- Slachtofferloket, www.slachtofferloket.nl
- Slachtofferhulp Nederland, www.slachtofferhulp.nl, 0900 01 01 (lokaal tarief)
- CJIB / Slachtoffer Informatiepunt Schadevergoedingsmaatregelen 0900 753 75 37
- Slachtoffer in beeld, www.slachtofferinbeeld.nl
- Schadefonds Geweldsmisdrijven, www.schadefonds.nl, 070 414 20 00
- Openbaar Ministerie, www.om.nl
- Politie 0900 88 44 en www.politie.nl
- Rechtspraak, www.rechtspraak.nl
- Juridisch loket, www.hetjl.nl

Justitie. Recht raakt mensen.

Deze brochure is een uitgave van het
ministerie van Veiligheid en Justitie.

www.rijksoverheid.nl
www.slachtofferloket.nl

Oktober 2010
Oplage: 50.000